

Regulation (EC) № 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Regulation on consumer ODR) // OJL 165, 18 June 2013. - P. 1-12

12. Tomas Gema. Harmonization of European Contract Law: Slowly but Surely? - [Електронний ресурс]: http://cks.univnt.ro/uploads/cks_2013_articles/index.php?dir=1_Juridical_Sciences%2F&download=cks_2013_law_art_048.pdf.

13. Блажівська О. Особливості гармонізації цивільного законодавства України із принципами та модельними правилами європейського приватного права / О. Блажівська // Науковий часопис Національної академії прокура-

тури України. - 2015. - № 3. - С. 10-16. - [Електронний ресурс]: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/7-2015/blazivska.pdf>.

*Громовенко К. В.,
кандидат юридичних наук,
директор Інституту національного
та міжнародного права Міжнародного
гуманітарного університету
Надійшла до редакції: 08.11.2015*

УДК 351.74

ГЕНЕЗА ПРАВОВИХ ОСНОВ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОВС (ПОЛІЦІЇ)

Будзинський М. П.

В статті аналізується генеза правових основ кадрового забезпечення ОВС (поліції). Зроблено висновок про те, що забезпечення якісного складу органів поліції покладено на підрозділи Управління моніторингу та інспектування, які діють в складі ДКЗ, основним призначенням яких є проведення службових розслідувань, сприяння зміцненню дисципліни та дотримання законності серед працівників поліції.

Ключові слова: кадрове забезпечення, підрозділи Управління моніторингу та інспектування ДКЗ Національної поліції України, інспекція з особового складу, дисципліна, законність.

В статье анализируется генезис правовых основ кадрового обеспечения ОВД (полиции). Сделан вывод о том, что обеспечение качественного состава органов полиции возложено на подразделения Управления мониторинга и инспектирования, которые действуют в составе ДКО, основным назначением которых является проведение служебных расследований, содействие укреплению дисциплины и соблюдения законности среди сотрудников полиции.

Ключевые слова: кадровое обеспечение, подразделения Управления мониторинга и инспектирования ДКО Национальной полиции Украины, инспекция по личному составу, дисциплина, законность.

The article analyzes the genesis of legal basics of staff support of internal affairs (police) and concludes that the support of high-quality staff of police is responsibility of units of Monitoring and Inspection Offices acting as a department of Reserve Board, whose main purpose is conducting official investigations, maintaining strength of discipline and adherence of legality of actions of police officers.

Key words: staff support, units of Monitoring and Inspection Offices of Reserve Board of the National Police, Human Resources Inspection, discipline, legal actions.

Діяльність органів внутрішніх справ (надалі - ОВС) завжди привертала до себе особливу увагу з боку всього суспільства, оскільки саме на них покладено основний тягар забезпечення правопорядку в державі. Зрозуміло, що успішне виконання своїх завдань ОВС можливе за умови належного кадрового забезпечення, чіткого виконання службових обов'язків кожним працівником цих органів, дотримання суворого режиму дисципліни

та законності.

Проблематиці діяльності органів внутрішніх справ присвячені наукові праці багатьох вчених, серед яких В.Б. Авер'янов, В.С. Венедиктов, І.П. Голосніченко, М.М. Дивак, В.К. Колпаков, О.М. Музичук. Окремі питання діяльності інспекцій з особового складу ОВС досліджувались В.В. Гуріним, А.А. Стародубцевим. В сучасних умовах, в епоху перетворень, які відбуваються в нашій державі, виникає нагальна потреба визначити теоретичні та закріпити нормативно-правові підстави кадрового забезпечення поліції.

Метою статті є дослідити генезис кадрового забезпечення поліції та передумови створення підрозділів Управління моніторингу та інспектування ДКЗ Національної поліції України, основним призначенням яких є забезпечення законності та дисципліни в поліції.

Як відомо, в 2015 році розпочалась активна фаза реформування Міністерства внутрішніх справ, а саме був прийнятий Закон України "Про Національну поліцію" від 2 липня 2015 р. І, хоча, поліція не стала правонаступником міліції, позитивний досвід, накопичений за часів діяльності міліції, повинен знайти своє застосування в новостворених органах поліції, особливо тих, що покликані забезпечити належними кадрами лави поліцейських.

Законом України "Про Національну поліцію" до основних обов'язків поліцейського, серед іншого, віднесено: професійне виконання своїх службових обов'язків відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва, поважання і не порушення прав і свобод людини тощо [1, ст. 18]. У разі вчинення протиправних діянь поліцейські можуть бути притягнуті до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової, а також до дисциплінарної відповідальності. Як виникає зі ст. 19 Закону України "Про Національну поліцію", підстави та порядок притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності, а також застосування до поліцейських заохочень має визначатись Дисциплінарним статутом Національної поліції України.

На сьогоднішній день, органами, які мають здійснювати належне кадрове забезпечення в органах поліції є Департамент кадрового забезпечення (далі - ДКЗ) Національної поліції України, до якого входить Управління моніторингу та інспектування. Фактично ці підрозділи створились на базі існуючих до недавнього часу інспекцій з особового складу ОВС.

В сучасних умовах, коли відбувається побудова нових інституцій, зокрема поліції, варто було б зазирнути в історію, щоб перейняти накопичений позитивний досвід щодо функціонування органів, які здійснювали кадрове забезпечення ОВС, і, які до недавнього часу діяли як інспекції з особового складу.

В 1917-1918 рр. перед новоствореною Радянською державою, постало питання створення нових правоохоронних органів, які б відрізнялись від поліції, що функціонувала за часів Російської імперії. Як відомо, було створено міліцію, при формуванні якої ставились складні завдання, з одного боку, забезпечити міліцію кадрами здатними захистити правопорядок, а з іншого, запобігти проникненню бунтівних поліцейських до новостворених органів міліції. З цією метою, до міліції призивались всі бажаючі з числа працівників і селян, натомість вихідці з буржуазного класу мали становити в середньому 11-12 % від всього особливого складу правоохоронних органів, оскільки на думку НКВС ці особи являли собою потенційних ворогів. Як результат, наприклад, в карному розшуку Криму, в 1922 р. з 78 співробітників тільки 1 особа раніше працювала в поліції [2, с. 8].

Саме непродумана політика керівництва правоохоронних органів радянської влади призвела до наповнення цих органів кадрами, які не мали належного рівня професійної підготовки та відповідних моральних якостей, що призводило навіть до вчинення цими особами злочинних діянь. Така ситуація, в свою чергу, обумовила необхідність звернути увагу на якісні характеристики при формуванні особового складу. Запобіганню існуючих негативних явищ, мало сприяти створення окремих структур в складі правоохоронних органах, які б створювали умови для забезпечення належного якісного кадрового забезпечення в міліції.

Так, 26 квітня 1921 р. видано наказ начальника міліції Української Соціалістичної Радянської Республіки про введення адміністративно-політичних органів (політсекретаріатів), інституту комісарів і політичних керівників. Політруки входили у штати органів міліції, головними завданнями яких було проведення політико-виховної роботи, укріплення дисципліни та додержання законності особовим складом. 25 червня 1932 р. Центральний виконавчий комітет та Рада Народних Комісарів СРСР прийняли постанову "Про революційну законність", в якій зазначалось на необхідності "притягувати до суворой відповідальності осіб в усіх випадках порушення прав трудящих, особливо у випадках незаконних арештів, обшуків, конфіскації або вилучення майна тощо". 29 вересня 1938 р. оголошено нову структуру НКВС СРСР, в якій окремим відділом утворено апарат Особоуповноваженого НКВС СРСР (штат 70 працівників). 26 лютого 1941 р. після виділення із структури НКВС Народного комісаріату державної безпеки апарат Особоуповноваженого введено у склад Відділу кадрів. У травні 1941 р. на базі апарату Особоуповноваженого НКВС створено Особову інспекцію відділу кадрів НКВС СРСР. 22 березня 1947 р. Особову інспекцію УК МВС СРСР виведено із кадрового апарату. До завдань цієї інспекції відносилось проведення розслідувань адміністративних правопорушень працівників МВС.

З проголошенням України як незалежної, суверенної та правової держави питання функціонування і діяльності інспекцій з особового складу зберегли свою актуальність. В зв'язку з чим, наказом МВС України № 553 від 6 грудня 1991 р. було затверджено Положення про інспекцію

по особовому складу підрозділів по роботі з особовим складом органів внутрішніх справ України і примірні службові обов'язки працівників інспекції по особовому складу. Ця дата вважалась днем заснування інспекції з особового складу ОВС, які були створенні з метою зміцнення законності і дисципліни серед особового складу, попередження службових правопорушень працівників ОВС, виявлення і усунення причин та умов, які сприяють їх вчиненню, захисту прав і законних інтересів громадян.

Серед перших законодавчих актів, які покликані були забезпечити якісно новий підхід до діяльності та складу правоохоронних органів, слід віднести Закон України "Про міліцію" від 20.12.1990 року[3]. З метою реалізації положень даного Закону, зокрема статті 18, було прийнято Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, яке затверджено постановою Кабінету Міністрів Української РСР від 29 липня 1991 року і Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України (надалі - Статут), який було затверджено указом Президії Верховної Ради Української РСР від 29 липня 1991 року та був покликаний створити нормативно-правове підґрунтя забезпечення дисципліни в ОВС. Так, відповідно до цього Статуту, дисципліна в органах внутрішніх справ повинна досягатись шляхом: виховання у осіб рядового і начальницького складу високих моральних і ділових якостей, свідомого ставлення до виконання службових обов'язків; виробленням високого професіоналізму; забезпеченням додержання законності і статутного порядку; повсякденною вимогливістю начальників до підлеглих, постійною турботою про них, виявленням поваги до їх особистої гідності, забезпеченням соціальної справедливості, вмільм поєднанням і правильним застосуванням засобів заохочення, переконання та примусу[4].

В прийнятому Законі України "Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України" від 22 лютого 2006 р. визначено сутність службової дисципліни, обов'язки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України стосовно її дотримання, види заохочень та дисциплінарних стягнень, порядок і права начальників щодо їх застосування, а також порядок оскарження дисциплінарних стягнень[5].

У зв'язку з організаційними змінами, що відбулися в системі МВС, та з метою підвищення ефективності діяльності підрозділів кадрового забезпечення органів внутрішніх справ на підставі наказу МВС № 143 від 17 лютого 2012 р. було затверджено Положення про Департамент кадрового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України, до складу якого входило Управління інспекції з особового складу, що мало свої структурні підрозділи [6]. Нормативно-правову основу діяльності цих інспекцій становила Інструкція про порядок проведення службових розслідувань в органах внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України від 12.03.2013 № 230 [7].

В зв'язку з прийняттям Закону України "Про Національну поліцію", утворено її апарат, в якому серед інших - Департамент кадрового забезпечення. Його діяльність регулюється затвердженим наказом Національної поліції України № 136 від 03.12.2015 року Положенням про Департамент кадрового забезпечення Національної поліції України. До складу ДКЗ входять: Управління моніторингу і інспектування, Управління

професійної підготовки, Управління комплектування, Управління з соціально-гуманітарної роботи, Управління з організаційно-штатної роботи.

Особливу увагу слід звернути на Управління моніторингу і інспектування ДКЗ Національної поліції України, яке створено на базі інспекцій з особового складу ОВС. До основних завдань цих підрозділів віднесено проведення службових розслідувань у випадку вчинення працівниками поліції посадових злочинів, таких як: зловживання, владою, перевищення влади, хабарництво тощо.

Разом з тим потребує термінового вирішення питання прийняття нового Дисциплінарного статуту Національної поліції, до якого безпосередньо зобов'язує ч. 2 ст. 19 Закону України "Про Національну поліцію", в якій чітко записано "підстави та порядок притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності, а також застосування до поліцейських заохочень визначаються Дисциплінарним статутом Національної поліції України, що затверджується законом" [1].

Отже, на підставі вищенаведеного можна стверджувати про особливе місце Управління моніторингу та інспектування ДКЗ в діяльності поліції, оскільки воно відіграє важливу роль у сприянні дотримання дисципліни і законності в правоохоронних органах. В умовах формування якісно нового складу правоохоронних органів в Україні та очищення від існуючих зловживань з боку працівників цих органів, саме ці підрозділи мають відігравати особливу роль у забезпеченні якісно нового складу поліції, яка покликана гарантувати захист основних прав і свобод людини та громадянина і забезпечувати правопорядок в державі.

Задля вирішення цих завдань необхідно в найкоротші терміни прийняти Закон України "Про Дисциплінарний статут Національної поліції".

Література

1. Про Національну поліцію: закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII// Відомості Верховної Ради України. - 2015. - № 40-41. - Ст. 379.
2. Предпосылки создания инспекции по личному составу. // Милиция. Луганский вариант. Инспекция по личному составу. 70 лет со дня создания службы в Луганской области. — С. 8-12.
3. Про міліцію: закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 4. - Ст. 20.
4. Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ Української РСР : Затверджений Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 29 липня 1991 року № 1368-XII// Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 45. - Ст. 599.
5. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: закон України від 22 лютого 2006 р. № 3460-IV// Відомості Верховної Ради України. - 2006. - № 29. - Ст. 245.
6. Про затвердження Положення про Департамент кадрового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17 лютого 2012 р. № 143// [Електронний ресурс]. - Режим доступу// http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS292.html
7. Інструкція про порядок проведення службових розслідувань в органах внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 12 березня 2013 № 230//Офіційний вісник України. - 2013. - № 30. - Ст. 1043.

Будзинський М. П.,
Здобувач ДНДІ МВС України
Надійшла до редакції: 23.11.2015

УДК 340.15(477)"1970-1982"

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ВИПРАВНО-ТРУДОВИХ УСТАНОВ У 1970-1982 РР.

Проаналізований генезис нормативного забезпечення пенітенціарної політики радянської держави у 1970-1982 рр. в контексті реалізації каральної політики держави, встановлена система місць ув'язнення в зазначений період, особливості відбування в них покарання в умовах панування командно-адміністративної системи.

Ключові слова: тюрма, колонія, табір, кримінально-виконавча система, позбавлення волі.

Проанализирован генезис нормативного обеспечения пенитенциарной политики советского государства в 1970-1982 гг. В контексте реализации карательной политики государства установлена система мест заключения в указанный период, особенности отбывания в них наказания в условиях господства командно-административной системы.

Ключевые слова: тюрьма, колония, лагерь, уголовно-исполнительная система, лишение свободы.

Genesis of regulatory support penal policy of the Soviet state in 1970-1982 gg. In the context of penal policy, installed prison during this period, especially in serving

their punishment under the rule of the administrative-command system.

Keywords: prison colony, camp, criminal executive system of imprisonment.

Вивчення особливостей діяльності системи ВТУ радянської доби в Україні є особливо актуальним, тому що дозволяє встановити пріоритети каральної політики Радянської держави, відображення цього у нормативно-правових документах і реальній пенітенціарній практиці.

Діяльність системи виправно-трудоустанов 1970-1982 рр. охоплює проміжок часу, коли в СРСР політичний режим і командно-адміністративна система управління вступили в останню фазу свого розвитку. Усі тенденції тодішнього розвитку правової, політичної, економічної і соціальної системи безпосередньо накладали відбиток на функціонування пенітенціарних установ. Тому особливості діяльності виправних установ УРСР ми будемо розглядати у тісному взаємозв'язку з тогочасними реаліями діяльності всієї системи державного управління.

Етап стагнації радянської адміністративно-командної системи позначився загальною політичною консервацією процесів соціально-економічного розвитку.

© В.В. Россіхін, 2015